

د چاپي او دیجیتالي (برېښنایی)

معلوماتو د زیرمې ارزونه
Ketabton.com

د چاپي او دیجیتالي (برېښنایي) معلوماتو د زیرمې ارزونه:

د انټرنټ په شبکې کې د ټولې نړۍ څخه ډیر زیات معلومات موجود دي. ددې لپاره چې په انټرنټ کېښې

معلومات ډیر آسان او په پریمانه توګه ترلاسه کړې نو کیدای شي نوموړي معلومات په مناسب ډول ښه پیژندل

شوي نه وي نو دا ډیره ضروري ده چې مهارتونه وروزل شي ترڅو د موندل شویو معلوماتو ارزونه وکړي.

کله چې تاسی غواړئ د یوې څیړنیزې زیرمې او یا علمي کتابتون څخه کار واخلئ نو کتابونه، ورځپاڼې او نورې

چاپي زیرمې مخ تر مخه د محققانو، ناشرانو او د کتابدارانو لخوا ارزول شوي دي. ټول چاپي زیرمې مخ تر دې نه

چې تاسی ورته لاس رسي ومومئ په مختلفو ډولونو ارزونه کړي.

کله چې تاسی د انټرنټی زیرمې څخه کار اخلئ د پورتنې یادونې څخه هیڅ یو ورسره سمون نه لري. په انټرنټ کېښې

د معلوماتو د ارزونې لپاره هیڅ فلتر موجود نه دی ځکه چې هر څوک کولای شي یوه ویب پاڼه ولیکي چې ددې ویب

پاڼې موضوع ګانې ډیرې کیفیته او د یو نا پیژندل شوي لیکوال په قلم لیکل شوي دي غوره شوې زیرمې د ډیرو

شکونو او انتقادونو سره یوځای دي.

دا موضوع د هغه معیارونو په هکله غږېږي چې پوهاند په ډیرو برخو کېښې د چاپ شوی معلومات ارزونه کوي او

دا موضوع ښیي چې څومره د نوموړو معیارونو څخه د انټرنټی معلوماتو د ارزونې لپاره کار اخیستل شو.

د پام وړ اصلي ټکي:

• لیکوال/مؤلف

- مطبعة / ناشر
- شخصی نظریې یا پلوي کول
- مأخذ / زیرمې
- تائید او باوري کول
- عمومی منبیت (د یوې موضوع چلند او یا رواج په اوسنی مهال کښې)

لیکوالی / تألیف: - لیکوالی بنایې چې تر ټولو معیارونو څخه اساسی معیار وي چې د معلوماتو د ارزونې لپاره

کارول کیږي او څرگندوي چې دا معلومات د چا په قلم لیکلي شوي دي؟

کله چې مونږ د یو داسې معلوماتو پسې گرځو چې ځینې ارزښتناکه معیارونه په کښې شته، مونږ باید چې د

نوموړې معلومات د اساسی هدفونو او صلاحیتونو په اړه پوه شو چې لیکوال په هکله یې غږیږي دي.

کله چې تاسې تصمیم ونيول چې معلوماتو څخه کار واخلئ دلته ځینې پوښتنې شته چې باید د لیکوال د خپلواکې

په اړه وپوښتل شي.

- آیا لیکوال ښه پیژندل شوی او ستاسې د ځانگړي موضوع په هکله ښه پوهیږي؟
- آیا نوموړی لیکوال دنورو لیکوالانو او یا د یو بل مطمئن شخص لخوا چې ستاسو د منلو وړ وي مثبت

ارزونه شوي دي؟

- آیا دا ویب پاڼې او یا انټرنټي سندونه چې تاسی یی لولئ د لیکوال د بیوگرافی په هکله معلومات ورکوي

(چې په نوموړی بیوگرافی کښې د لیکوال موقعیت او په موسسه کښې دده د وظیفې او پته ټول شامل وي

؟)

- آیا تاسې کولای شئ چې د لیکوال د اعتبار په اړه څرگندونې وړاندې کړئ؟

مطبعه او یا د چاپ موسسه: نوموړې موسسې هم د هر ډول سندونو په ارزونه کښې له تاسو سره مرسته کوي. د

چاپي زیرمې په برخه کښې دا په دې معنا ده چې په عمومي توګه د لیکوال منو سکریپټ (لاسی نسخه) ددې لپاره

ښودل شوی دی چې تائید شي نوموړی لیک د مطبعې د ټولو ستندردونو او هدفونو سره سمون لري، په دې

استندردونو کښې کیدای شي یوازي د منو سکریپټ بیا کتنه شامل وي.

د انټرنټ زیرمې په برخه کښې باید لاندیني پوښتنې د مطبعې د دندې او صلاحیتونو د ارزونې لپاره وپوښتل شي

په دې معنا چې د اصلي کمپیوټر (سیرور) څخه چې هلته سندونه په کښې ساتل کېږي پوښتنه وشي:

- آیا هغه سند چې تاسی یی لولئ پکښې د کومې موسسې نوم یادونه شوې ده؟

- آیا د نوموړی سند څخه کولای شئ چې د ویب ماسټر (سایت جوړونکی) سره اړیکې ونیسئ؟

- که ددې امکان نه وي چې د سایت د ویب ماسټر سره اړیکې ونیسئ، آیا تاسي کولای شئ چې هغه پاڼې ته

ولاړشئ چې د مطبعې معلومات په کښې لیکل شوي دي؟

- آیا نوموړي پاڼه یو ښان بریښنايي پته (یو-آر-ال) لري؟

- آیا نوموړی موسسه د هغې څیړنې په برخه کښې چې تاسی یی لولئ پیژندل شوې ده؟

- آیا نوموړي موسسه ستاسو ټاکل شوي موضوع سره سمون لري؟
- آیا تاسي کولای شئ د لیکوال اړیکې د موسسې او یا د مطبعې سره څرگند کړئ؟
- تاسې کومه موضوع مو چې لوستلې ده، آیا د لیکوال د مسلکي دندې یوه برخه ده (سربیره پردې چې دده د تخصصي ساحې پورې اړه لري) یا یو عادي او آزاده مفکوره ده چې په یوه موسسه کېنې د یو لیکوال د

اعتبار په هکله هیڅ نه وایی؟

که نوموړي ویب پاڼه ددې پرځای چې د یو رسمي سایت یوه څانګه وي په انفرادي او شخصي ډول اداره شي نو تاسې دا ډول معلوماتو ته په ډیر پام سره نږدې شئ.

شخصي نظریه یا پلوي کول: دا مطلب مونږ ته را په یادوي چې مونږ د شوي معلومات ډیر لږ طبیعي دي ځکه چې د لومړنیو معلوماتو څخه په ډیر غور سره دیو خاص مقصد د جوړولو لپاره کار اخیستل شوی دی چې په عمومي ډول دا خپله د پلوي کولو استازیتوب کوي.

هر لیکوال غواړي چې خپل مقصد ښه ثابت کړي او د هغه لومړنیو معلوماتو څخه د خپل هدف د پیاوړتیا کولو په موخه کار اخلي.

هرکله چې تاسې د انټرنټ څخه د مونږد شویو معلوماتو ارزونه کوئ دا ډیره مهمه ده چې څرګنده شې نوموړي معلومات د چا لخوا جوړ شوي او د لیکوال شخصي نظریه څه ده؟

ډیری انټرنټی شبکې د تجارتی اعلانونو او ټولنیزو سیاسي مطبوعاتو لپاره ښه مناسبې زیرمې دي ، دا شبکې په

ځانگړي توگه ددې لپاره خلاص شوې دي چې د لومړنیو معلوماتو د کارولو سره یو خاص هدف په لوړه کچه

تشریح کړي.

لاندیني مرحلې د شخصي نظرونو د ارزونې لپاره دي ، دا مرحلې څرگندوي چې لیکل شوی موضوع د لیکوالي د

معیارونو پر بنسټ ده که د پلوي کولو پر بنسټ:

- لومړی د ویب پاڼې پته ځانته ولیکئ چې سند پکښې موجود دی. بیا وگورئ چې آیا نوموړی سند د یوې

موسسې د ویب پاڼې په اصلی کمپیوټر کښې موقعیت لري چې د یوې ستونزې د رامینځ ته کیدو پروخت

یو ښه تضمین وړاندې کړي؟

- که تاسې د یوې همکارې موسسې په ویب پاڼې کښې د یوې موضوع پسې گرځئ نو معلومداره دا

څرگندونې په نوموړې ویب پاڼه کښې په ډیر مثبت ډول ښودل کیږي.

- که تاسې د یوه سیاسي حزب په هکله د یو بل سیاسي حزب په ویب پاڼه کې څرگندونې لولئ نو تاسې یو

مخالف نظر لولئ.

- آیا نوموړي سندونه د یو داسې موسسې په ویب پاڼه کښې ځای پر ځای شوي دي چې سیاسي او فلسفي

اجنداوي لري؟

- د خپل ځان څخه پوښتنه وکړئ: که زه د یوې ساینسي موضوع پسې ګرځم چې د انسانانو د جنیتک په هکله ده، نو زه څنګه پر نوموړي معلوماتو باندې باور کړم چې په یوه سیاسي ویب پاڼې کېنې خپاره شوي دي؟

د څیړنې او تحقیقاتو ډیری برخې د مباحثوي پوښتنې سره یو ځای دي او ډیر ځلي زیاتې مباحثې د موضوع په هکله د موضوع نه هم ډیر جالب کیږي. کله چې تاسې د یوه مطلب پسې ګرځئ، دا ډیره مهمه ده او باید تل ورته ښه پام ونیسئ چې هر شخص د خپل ځان نه یوه بېله مفکوره لري ځکه د انټرنټ جوړښت تل هر چا ته اجازه ورکوي چې خپل لیکل شوي معلومات په کېنې کنټرول کړي. په انټرنټ کېنې د راز راز مفکورې شتون له یوې خوا او د بلې خوا د پلوي کولو امکان په ډیره پراخه کچه شته.

زیرمې او د ادبیاتو پوهیدل: دا موضوع هغه متن پوري اړه لري چې لیکوال خپل اثر په کېنې ځای ورکړی دی. دا ښئ چې لیکوال څومره د خپلو قواعدو او د متن د تمریناتو سره هر اړخیزه پیژندګلوی لري. دا مطلب تاسو ته اجازه ورکوي چې د لیکوال د پوهې او مطالعې ارزونه وکړئ او د هغه موضوع په هکله چې تر بحث لاندې ده، دده د پلوي کولو مخه څرګند کړئ.

لاندني معیارونه د معلوماتو د ټولو ډولونو د تصفیې او فلترو کولو لپاره کارېږي:

- په سند کېنې د لیکونو لست (فهرست) او نیټه شامل دي.

- ليکوال هغه زيرمې ته اشاره کوي چې موضوع پوري اړه لري او يا هم په واضح توگه د نوموړي زيرمې څخه يادونه کړې ده.
 - ليکوال نظري علوم، فکري بنوونځي او يا داسې تگلاري وړاندي کوي چې معمولاً دده/ددې د مضمون د اصلاح کولو لپاره ښه گنل کيږي.
 - که ليکوال د يوې نوې تگلارې څخه د خپرې د بنسټ په توگه کار اخلي نوموړې ددې نوې ميتود د ارزښتونو او محدوديتونو په هکله بحث کوي.
 - که ليکوال يو مضمون په مباحثوي ډول اصلاح کوي، نوموړي دا خبره پوهيږي او هغه تائيدوي.
- د تشریحاتو صحیح‌توب او تائید: دا موضوع د ارزونې د پروسې لپاره یوه مهمه برخه ده په ځانگړې توگه کله چې تاسې د یوه ناپېژندل شوی ليکوال اثر لولئ چې د یوې نامعلومې موسسې لخواه خپره شوې ده او یا نوموړې اثر په دودیز ډول وړاندي شوې نه دی.
- لاندیني معیارونه د تشریحاتو د صحیح‌توب د ارزونې لپاره کارول کيږي:
- په یو تحقیقي سند کېنې: هغه سوابق چې را ټول شوي، یوه څرگندونه د کارول شوې میتود په هکله او ژباړنه ټول شامل دي.
 - هغه میتودولوژی چې په سند کېنې مطرح شوی دی د موضوع سره سمون لري او خپرې ته اجازه ورکوي چې د تائید او تصدیق لپاره د متن یوه نوې نسخه کاپي کړي.

- سند پر هغه زیرمې باندې تکیه کوي چې په فهرست کښې ځینې نومونه اخیستل شوي دي او یا هم هغه لینکونه چې په خپله د سندونو اصلي منابع ښی، دا ټول په سند کښې شامل دي.
 - سند په ځانګړې توګه د هغه اشخاصو او زیرمې څخه نوم اخلي چې نه خپره شوي معلومات یې برابر کړي، چې د څیړنې د تیاري په وخت کښې ځینې کار اخیستل شوي.
 - پخوانی معلومات څخه چې کار اخیستل شوي و، کولای شي د سند صحیححتوب تائید کړي.
- عمومي منښت: دا مطلب د معلوماتو تاریخي وړوالی پوري اړه لري. په چاپ شویو معلوماتو کښې د چاپ نیټه او تاریخ د عمومي منښت لومړنی اصل دی.
- د ځینو معلوماتو لپاره عمومي منښت هیڅ مهم نه دی بلکه لیکوالي او یا په تاریخي ریکارډونو کښې د سند مقام ډیر مهمه ګڼل کیږي (لکه د یو شعرا دبی نقد).
- سره له دې د معلوماتو د ډیرو نورو ډولونو لپاره عمومي منښت بی حده مهم دی ځکه چې د معلوماتو د نوې کولو او بیا کتنې لپاره دا یوه قاعده ده.
- د عمومي منښت د تعیینولو لپاره لاندیني معیارونه ضروري دي:
- په سند کښې یا نیټه شامل دی چې څرګندوي معلومات په هغه وخت کښې موجود و.
 - نوموړی سند سپیڅلي لرغونو معلوماتو ته نسبت ورکول کیږي.

- هر کله چې د یوې ټاکلې مقصد لپاره د نیتې اضافه کول او یا د معلوماتو بیا چاپولو ته اړتیا وي نو په

سند کېنې هغه معلومات چې د سند د بیا تازه کولو لپاره کارېږي شامل دي.

- په سند کېنې د چاپ تاریخ او یا د وروستۍ بیا کتنې نېټه موجود ده.

- په سند کېنې د کاپي رایت

(د کاپي کولو حق) نېټه شته.

که په یو برېښنایی سند کېنې د نیتې یادونه نه وي شوي نو تاسي کولای شئ هغه ځای ته چې سند موقیعت لري

لارښوونکې (دایریکتوري) خلاصه کړئ او د سند د وروستې بدلونونو نېټه وگورئ.

ټول چاپي او برېښنایی سندونه باید د لوستونکې په ذریعه د اعتبار، صحیح‌توب او نورو ارزښتناکه شخصي

معیارونو لپاره و ارزول شي.

که تاسو داسي معلومات موندلی (چې واقعاً صحیح دي) نو هرو مرو نوموړي معلومات صحت لري.

هیڅ وخت د داسي معلوماتو څخه کار وانه خلی چې تاسې د هغه صحیح‌توب نه شئ تائیدولای.

ددې لپاره چې تاسې د معلوماتو ټولو ډولونو ته یو ښه منتقد کار اخیستونکي و شئ د معیارونو جوړول او زده

کول د هغه معلوماتو د تصفیې لپاره چې تاسې په انټرنیټی کېنې پیدا کوئ یو ښه پیل دی.

د زیرمې په هکله څیړنه وکړئ او د نورو زیرمې پلټنه وکړئ چې وکولای شې د هغه معلومات اصلیت او صحیح‌توب ثابت کړي چې تاسې موندلي دي. لومړۍ هڅه وکړئ چې پر ټولو معلوماتو باندې شکمن واوسئ بیا د خپل زړه خبرې ومنئ.

دا موضوع د جان هاپکینز د پوهنتون د ویب پاڼې له کتابتون څخه اخیستل شوی ده.

(<http://www.library.jhu.edu/researchhelp/general/evaluating/>)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library